

Wywiad
ze smokiem

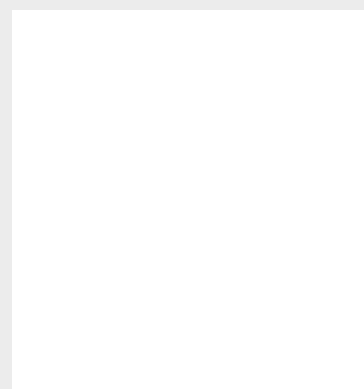
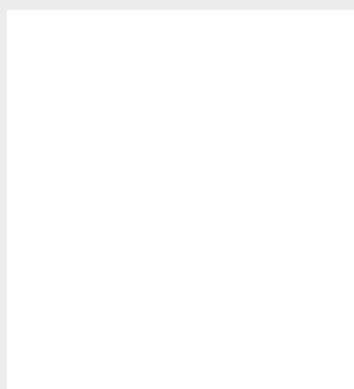

Twarz
warszawskiej
Syrenki

List do
ludożerców

Szkoła
latania

Samanta Busiło

SILVA RERUM

TEKSTY KULTURY

W DYDAKTYCE JĘZYKA POLSKIEGO

JAKO OBCEGO/DRUGIEGO/ODZIEDZICZONEGO

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Projekt „Szkoła dobrej jakości”
realizowany przez
Fundację Wolność i Demokracja

TYTUŁ ORYGINAŁU
SILVA RERUM
TEKSTY KULTURY
W DYDAKTYCE JĘZYKA POLSKIEGO
JAKO OBCEGO/DRUGIEGO/ODZIEDZICZONEGO

AUTOR
Samanta Busiło

RECENZENT
dr hab. Wojciech Kruszewski, prof. KUL

KOORDYNACJA PROJEKTU
Julia Saweliewa

PROJEKT LAYOUTU, DTP
Maria Czubek

KOREKTA JĘZYKOWA
Tomasz Rarot

ILUSTRACJE
Źródła ilustracji podane w poszczególnych scenariuszach

Copyright © by
Fundacja Wolność i Demokracja (wid.org.pl)
Warszawa 2023

Zadanie publiczne dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego ze środków Ministra Edukacji i Nauki w ramach konkursu *Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023 – projekt Szkoła dobrej jakości*.

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowa. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Wolność i Demokracja. Utwór powstał w ramach konkursu *Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023 – projekt Szkoła dobrej jakości*. Zezwala się na dowolne wykorzystywanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie *Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023 – projekt Szkoła dobrej jakości*.

Spis treści

Wstęp 5

Scenariusze zajęć	Kompetencje	Poziom biegłości językowej*	Etap edukacji	Strona
Scenariusz 1 Wywiad ze smokiem	Uczeń <ul style="list-style-type: none">• zna legendę o smoku wawelskim oraz jej współczesną ekranizację• potrafi porównywać teksty kultury, wskazać podobieństwa i różnice• potrafi przeprowadzić wywiad	B1/B2	II i III	7
Źródła: legenda o smoku wawelskim, film z cyklu legendy Allegro pt. <i>Smok wawelski</i>				
Scenariusz 2 Twarz warszawskiej Syrenki	Uczeń <ul style="list-style-type: none">• poznaje symbole Warszawy oraz biografię i twórczość Krystyny Krahełskiej• rozumie biografię, nazywa etapy życia, operuje datami• poznaje kontekst historyczny powstania warszawskiego oraz Polski Walczącej• rozróżnia skróty i skrótowce• wypowiada się na temat sposobów realizowania ideałów przez młodych ludzi w dzisiejszych czasach	B2	III, studenci, osoby dorosłe	17
Źródła: Krystyna Krahełska, <i>Hej, chłopcy, bagnet na broń!</i>				

* Poziom biegłości językowej według skali Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (A1-C2)

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Projekt „Szkoła dobrej jakości” realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja

Scenariusze zajęć	Kompetencje	Poziom biegłości językowej*	Etap edukacji	Strona
Scenariusz 3 List do ludożerców Źródła: Tadeusz Różewicz, <i>List do ludożerców</i> Jacek Kaczmarski, <i>Mury</i>	Uczeń <ul style="list-style-type: none"> • poznaje kontekst historyczny PRL-u, „Solidarności” • poznaje twórczość Tadeusza Różewicza • używa form trybu rozkazującego • pisze list • nazywa i wyraża emocje oraz prośby 	B1/B2	III, studenci, osoby dorosłe	28
Scenariusz 4 Kajko i Kokosz. Szkoła latania Źródła: Jan Christo, <i>Kajko i Kokosz. Szkoła latania</i>	<ul style="list-style-type: none"> • poznaje historię polskiego komiksu • rozumie komiks pt. <i>Kajko i Kokosz. Szkoła latania</i>, potrafi przedstawić elementy świata przedstawionego i streścić tekst • tworzy własny komiks • rozwija kompetencję leksykalną na poziomie B1/B2 w zakresie dotyczącym życia w średniowiecznej osadzie • rozpoznaje synonimy i antonimy, potrafi podać przykłady • tworzy definicje słów 	B1/B2	II	42

Wstęp

Prezentowany zbiór materiałów dydaktycznych zawiera gotowe scenariusze zajęć z języka polskiego jako obcego/drugiego/odziedziczonego dla uczniów II, III etapu edukacji, studentów oraz osób dorosłych. Zostały one opracowane z myślą o rozwoju kompetencji językowych komunikacyjnych (sprawności rozumienia tekstów, mówienia oraz pisania), kompetencji leksykalnej, poprawności gramatycznej, kompetencji kulturowych z zakresu wiedzy o Polsce, polskich tekstach kultury, a także kompetencji z zakresu języka edukacji szkolnej, umiejętności analizy tekstów kultury, interpretacji tekstów literackich z elementami językoznawstwa oraz kluczowych w edukacji XXI wieku kompetencji społecznych i obywatelskich. Materiały mogą być wykorzystywane w edukacji polonijnej za granicą, a także w pracy z uczniem z doświadczeniem migracji w Polsce. Przedstawiony materiał został opracowany z myślą o zajęciach prowadzonych w trybie zdalnym, w czasie rzeczywistym albo asynchronicznie. Z powodzeniem może być wykorzystany podczas zajęć stacjonarnych po wprowadzeniu drobnych modyfikacji. Autorzy kursów i nauczyciele znajdą w nich wskazówki, które ułatwią zamieszczenie tych materiałów na platformie e-learningowej typu Moodle.

Każdy scenariusz zajęć zawiera

- informacje dotyczące poziomu biegłości językowej uczniów oraz etapu edukacji,
- cele dydaktyczne,
- materiały źródłowe, w tym teksty literackie, wiersze, piosenki, filmy, itp.
- zadania dydaktyczne indywidualne i grupowe, zadania projektowe,
- ćwiczenia leksykalne i gramatyczne, w tym ćwiczenia interaktywne (przygotowane w aplikacji Wordwall, Learning Apps),
- wprowadzenie do zadań oraz informację zwrotną wraz z kluczem do wybranych ćwiczeń (w przypadku zadań pozbawionych klucza w wersji interaktywnej) z możliwością wykorzystania na platformie typu LMS albo w czasie zajęć stacjonarnych jako wskazówki dla nauczyciela dot. realizacji zajęć.

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Projekt „Szkoła dobrej jakości”
realizowany przez
Fundację Wolność i Demokracja

Podstawą wyboru treści oraz strategii dydaktycznych były standardy nauczania języka polskiego jako obcego/drugiego/odziedziczonego, w tym *Podstawa programowa dla uczniów polskich uczących się za granicą* MEN oraz w pewnym zakresie *Programy nauczania języka polskiego jako obcego (Poziomy A1-C2)*.

W edukacji polonistycznej skierowanej do ucznia z doświadczeniem migracji literatura może być wykorzystywana na różne sposoby. Zgodnie z koncepcją Wioli Próchniak opisaną w monografii *Klucz do wierszy* (2012) utwór literacki może pełnić funkcję **pretekstu** do rozwoju kompetencji komunikacyjnych. Pozwala na wprowadzenie struktur leksykalnych czy gramatycznych, inspirowanie uczniów do tworzenia wypowiedzi ustnych czy pisemnych. Jednocześnie może posłużyć jako **kontekst** do przekazania wiedzy o Polsce, kulturze, realioznawstwa, wartościach, tradycjach, itp. Wreszcie dany utwór może pełnić funkcję **tekstu** i być przedmiotem uwagi uczniów, którzy dokonują analizy i interpretacji, wykorzystując narzędzia krytyki literackiej. W ten sam sposób możemy wykorzystać na zajęciach z języka polskiego jako obcego/drugiego/odziedziczonego teksty kultury, np. filmy, piosenki, obrazy, rzeźby, mity, legendy, a więc wszystkie wytwory umysłu ludzkiego, które są przejawem jego twórczości i jednocześnie świadectwem wrażliwości, rejestrem doświadczeń życiowych, sposobów postrzegania i przeżywania świata. Dlatego każde spotkanie z tekstem jest jednocześnie spotkaniem z jego autorem. To spotkanie dwóch światów – odbiorcy i autora, a tym samym początek dialogu. Czy może być lepsze narzędzie edukacji?

Gdy zaprosimy uczniów do tego dialogu, pierwsza część sukcesu edukacyjnego za nami. Spotkanie ze światem autora wzbudza zainteresowanie, angażuje i buduje motywację poznawczą. W rezultacie pozwala uczniowi odnieść się do swoich doświadczeń, wartości, opinii i przemyśleń, a także poznać siebie i budować świadomie własną tożsamość. Jest to dialog międzykulturowy, który oprócz rozwoju kompetencji językowych, kulturowych, rozwija również osobowość. Dlatego, wykorzystując dziś tak popularne w dydaktyce języków obcych podejście komunikacyjne, warto pamiętać, by pracować z tekstami kultury.

Przedstawione poniżej scenariusze są przykładem realizacji funkcji tekstu, kontekstu i pretekstu w przypadku wykorzystanych utworów kultury, w tym **poezji, filmu, komiksu, legendy, piosenki, rzeźby**. Każdy z nich zawiera ćwiczenia sprawdzające rozumienie tekstu (słuchanego i czytanego), ćwiczenia leksykalne, gramatyczne oraz ćwiczenia w mówieniu i pisaniu. Oprócz nich dla uczniów zostały zaprojektowane zadania, które pozwalają na interpretację tekstów, analizę świata przedstawionego. Łączą więc poniekąd metody pracy wykorzystywane w dydaktyce jppo oraz w dydaktyce polonistycznej, bowiem właśnie takie hybrydowe podejście się sprawdza w pracy z uczniem z doświadczeniem migracji. Każdy scenariusz przewiduje nie tylko zadania zamknięte, interaktywne, utrwalające materiał, ale również zadania rozwijające krytyczne myślenie, pobudzające do refleksji i zachęcające do twórczości własnej.

Życzę Państwu pięknych „spotkań” z autorami tekstów i ich „światem” oraz odkryć „światów” uczniów!

Samanta Busiño

■ Samanta Busiło

Wywiad ze smokiem

Ryc. Sebastian Münster (ze zbiorów polona.pl)

Scenariusz zajęć z języka polskiego jako drugiego/odziedziczonego

- I. Poziom: B1/B2
- II. Etap edukacji: II, III
- III. Forma: zajęcia zdalne (w czasie rzeczywistym albo asynchroniczne)
- IV. Cele dydaktyczne:
 - Uczeń
 - zna legendę o smoku wawelskim oraz jej współczesną ekranizację
 - potrafi porównywać teksty kultury, wskazać podobieństwa i różnice
 - potrafi przeprowadzić wywiad
 - wypowiada się na temat roli mediów we współczesnym świecie
- V. Materiały autentyczne, teksty źródłowe, teksty kultury:
 - Film pt. *Smok* z cyklu *Legendy Polskie*, reżyseria: Tomasz Bagiński, producent: Allegro (https://www.youtube.com/watch?v=1J_Y12RqeLM&list=PLFttT4XjEwKQjYyH9m2vwwXQG94tUEeR1)
 - Legenda o smoku wawelskim (źródło: <http://www.zwiedzanie-krakow.com>)
- VI. Strategie dydaktyczne:
 - dyskusja, ćwiczenia rozwijające sprawność rozumienie tekstów oraz sprawność mediacji (analiza porównawcza tekstów), ćwiczenia leksykalne (rozsypanka literowa, dopasowywanie, porządkowanie), ćwiczenia gramatyczne (transformacje gramatyczne); ćwiczenia w mówieniu (dialog, wywiad), ćwiczenia w pisaniu (esej)
 - praca indywidualna, praca w grupach, praca w zespole klasowym
- VI. Wykorzystane aplikacje: Learning Apps
- VII. Źródło grafik: polona.pl, wikimedia.org, photogenica.pl

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Projekt „Szkoła dobrej jakości”
realizowany przez
Fundację Wolność i Demokracja

1. Wprowadzenie do tematu

Czy masz ulubione postaci z bajek, z legend? Jakież?

Typ zadania: burza mózgów, pytania otwarte

Forma: wypowiedź ustna (zajęcia w czasie rzeczywistym); wypowiedź pisemna (aktywność na platformie e-learningowej); aktywność na platformie Moodle: strona internetowa/dyskusja

Wprowadzenie: *Jakie znasz popularne bajki, baśnie, legendy? Czy znasz jakąś polską legendę? Jakie legendy są popularne w kraju, w którym mieszkasz?*

2. Słownictwo Postacie z bajek, baśni, legend

Typ zadania: wykreślanka słowna

Forma: Aplikacja Wordwall; aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: baśnie, legendy, bajki

Wprowadzenie: *Już wiesz, kim jest Kubuś Puchatek, Kopciuszek, Królowna Śnieżka, Calineczka i Tomcio Paluch. Jak myślisz, które postacie najczęściej pojawiają się w bajkach. Król, królowa, książe? Kto jeszcze? Poszukaj bohaterów bajek w wykreślance...*

Klucz do zadania: król, królowa, królowna, książe, smok, wróżka, wiedźma, krasnoludek, czarownica, zakłęcie, różdżka.

Link do zadania: <https://learningapps.org/watch?v=pq2a1dwqk21>

Fot. Karta ćwiczenia. Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusiło)

3. Rozumienie tekstu *Smok wawelski 2.0*

Typ zadania: analiza porównawcza

Forma: wypowiedź ustna (zajęcia w czasie rzeczywistym), wypowiedź pisemna (zajęcia asynchroniczne); aktywność na platformie Moodle: zadanie

Temat leksykalny: baśnie, legendy, bajki

Wprowadzenie: *Przeczytaj legendę o smoku wawelskim, następnie obejrzyj współczesną adaptację legendy produkcji Allegro i znajdź podobieństwa i różnice. Porównaj bohaterów, czas i miejsce akcji, fabułę (min. 150 słów).*

Możesz wykorzystać słowa i wyrażenia: współczesna wersja legendy, ekranizacja, główny wątek, wydarzenia, główny bohater, w obu wersjach legendy, w oryginale, w filmie w reżyserii, akcja rozgrywa się, wątek romantyczny.

Teksty źródłowe: Załącznik 1, załącznik 2.

Załącznik 3. Film pt. *Smok* z cyklu *Legendy Polskie*, reżyseria: Tomasz Bagiński, producent: Allegro (https://www.youtube.com/watch?v=1J_Y12RqeLM&list=PLFttT4XjEwKQjYyH9m2vw-wXQG94tUEeR1)

Klucz do zadania:

Wypowiedź powinna zawierać następujące elementy:

- Podobieństwa:** główny wątek (porwanie i uwolnienie dziewczyny, bezradność władz), wątek romantyczny, bohaterowie: chłopak i dziewczyna, porywacz; geniusz i spryt głównego bohatera, atrakcyjność głównej bohaterki, miejsce akcji (Kraków), wydarzenia: śmierć smoka i porywacza w Wiśle;
- Różnice:** czas akcji (odległa przeszłość, średniowiecze – przyszłość), bohaterowie: (królowa – studentka Ola, szewc – konstruktor robotów Janek, smok – wytatuowany i umięśniony porywacz, smok – statek kosmiczny, książe Krak – komendant policji, władze miasta, wątek korupcji i mediów, owieczka – robot humanoidalny).

4. Słownictwo *Pojmać smoka...*

Typ zadania: dobór leksykalny

Forma: Aplikacja Learning Apps; aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: baśnie, legendy

Wprowadzenie: *W legendach i baśniach znajdziesz słowa literackie, archaiczne, specjalistyczne. Sprawdź, czy znasz ich znaczenie i potrafisz je ze sobą łączyć. Dopasuj do siebie wyrazy, by stanowiły całość. Następnie utóż z nimi zdania. Czy znasz ich synonimy (wyrazy, wyrażenia o podobnym znaczeniu)?*

Klucz do zadania: pojąć smoka, wypchać skórę, pić łączywie, wpaść na pomysł, obiecana nagroda, wilgotna pieczara, kręcone schody, smakowity kąsek, ugasić pragnienie.

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33328848>

Fot. Karta ćwiczenia. Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusiło)

5. Kompetencja gramatyczna

Książe na księżycu

Typ zadania: transformacje gramatyczne

Forma: Aplikacja Learning Apps; aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat gramatyczny: odmiana wybranych rzeczowników (książe, księżyc, ksiądz, księżniczka)

Wprowadzenie: *Czy wiesz, że KSIĄŻĘ, KSIĘŻYC i KSIĄDZ mają wiele wspólnego? A przynajmniej językowo. W języku starostowiańskim były związane z jednym słowem, które oznaczało władcę. Słowo KSIĘŻYC pochodzi od wyrazu KSIĄDZ w znaczeniu 'książe'. Kiedyś słowo KSIĘŻYC oznaczało 'syna księcia'. A księżyc nazywano MIESIĄCEM.*

Z czasem KSIĘŻYCEM zaczęto nazywać młody księżyc, który wygląda jak rogalik. Dziś rzadko używamy już słowa MIESIĄC. Z kolei KSIĄDZ w znaczeniu 'duchowny chrześcijański' jest rezultatem tytułowania kapłanów – na wzór łaciński wobec księży używano tytułu dominus (łac. 'pan'). Dziś nie mamy świadomości tego związku. A słowa te sprawiają nam wiele kłopotów z odmianą. Skorzystaj z tabeli odmiany (załącznik 4).

Na podstawie: Słownik Języka Polskiego PWN; Uniwersalny Słownik Języka Polskiego, Wielki Słownik Języka Polskiego (<https://wsjp.pl>)

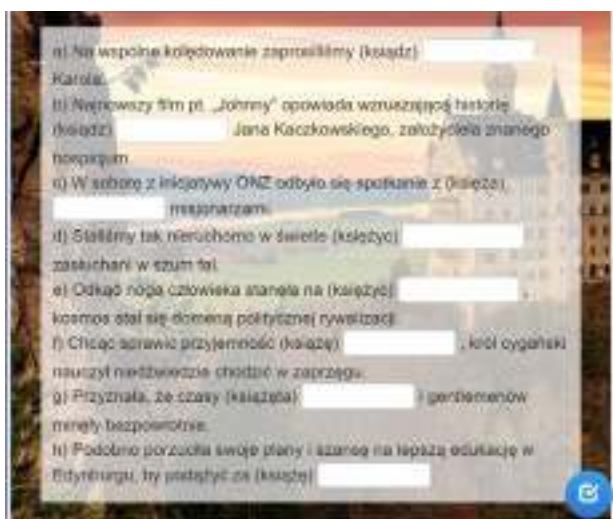
Treść zadania:

- Na wspólne kolędowanie zaprosiliśmy (ksiądz) Karola.
- Najnowszy film pt. „Johnny” opowiada wzruszającą historię (ksiądz) Jana Kaczkowskiego, założyciela znanego hospicjum.
- W sobotę z inicjatywy ONZ odbyło się spotkanie z (księża) misjonarzami.
- Staliśmy tak nieruchomo w świetle (księżyc) zasłuchani w szum fal.
- Odkąd noga człowieka stanęła na (księżyc), kosmos stał się domeną politycznej rywalizacji.
- Chcąc sprawić przyjemność (książe), król cygański nauczył niedźwiedzia chodzić w zaprzęgu.
- Przyznała, że czasy (książe) i gentlemanów minęły bezpowrotnie.
- Podobno porzuciła swoje plany i szansę na lepszą edukację w Edynburgu, by podążyć za (książe).

Źródło: Korpus języka polskiego PELCRA, materiały autorskie.

Klucz do zadania: a) księdza, b) księdzu, c) księżmi, d) księżycu, e) księżycu, f) księciu, g) ksiąząt, h) księciem.

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33328640>

Fot. Karta ćwiczenia. Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusiło)

Fot. Smok Wawelski – rzeźba przy wyjściu ze Smoczej Jamy nad Wisłą, na Bulwarach Wiślanych. Kraków, 2017.

6. Wypowiedź ustna albo pisemna Wywiad ze smokiem

Typ zadania: wypowiedź ustna albo pisemna, wywiad

Forma: wypowiedź ustna (zajęcia w czasie rzeczywistym)/ wypowiedź pisemna (aktywność na platformie e-learningowej), aktywność na platformie Moodle: dyskusja

Temat leksykalny: wywiad, legenda, przygoda

Wprowadzenie: W Krakowie, u podnóża Wawelu znajdziesz smoka, który zije ogniem. Codziennie wita setki turystów. Widzisz go na fotografii poniżej. Ciekawe, co czuje? Jak myślisz? Zapytaj, a się dowiesz. Możesz poznać jego wersję historii z przeszłości i dzisiejsze doświadczenia. Przeprowadź wywiad ze smokiem. Twój kolega/Twoja koleżanka może odegrać rolę smoka.

Uwaga! Jeśli nie chcesz rozmawiać ze smokiem, możesz wybrać dowolną postać z legendy o smoku wawelskim albo z filmu pt. „Smok” i przeprowadzić z nią wywiad.

7. Wypowiedź pisemna Czwarta władza

Typ zadania: wypowiedź pisemna, dyskusja

Forma: wypowiedź pisemna, aktywność na platformie Moodle: dyskusja

Temat leksykalny: społeczeństwo, media, portale społecznościowe

Wprowadzenie: W filmie pt. „Smok” reżyser zwraca uwagę na rolę mediów w porwaniu Oli. Dziennikarze szukali sensacji, komentarze w portalach społecznościowych świadczyły o braku rzeczywistego współczucia i obojętności ludzi, a nawet fascynacji Adolfem Kamchatkovem, porywaczem Oli. Jak myślisz, dlaczego takie postawy były możliwe? Na czym polega siła mediów w XXI wieku? Jakie są zagrożenia anonimowej i masowej komunikacji w internecie? Weź udział w dyskusji.

Kadr z filmu pt. *Smok* z cyklu *Legendsy Polskie*, reżyseria: Tomasz Bagiński, producent: Allegro (https://www.youtube.com/watch?v=1J_Y12RqeLM&list=PLFttT4XjEwKQjYyH9m2vwwwXQG94tUEer1)

8. Wypowiedź ustna albo pisemna (zadanie fakultatywne) Dawno temu...

Typ zadania: wypowiedź ustna albo pisemna, opowiadanie

Forma: Aplikacja Wordwall (losowe karty), aktywność na platformie Moodle: strona internetowa/zadanie (praca indywidualna albo grupowa).

Temat leksykalny: baśnie, legendy

Wprowadzenie: Czy masz rodzeństwo? Wyobraź sobie, że jest wieczór, a Ty opiekujesz się młodszym rodzeństwem albo kuzynem czy kuzynką. Opowiadasz mu/ jej na dobranoc bajkę. Losuj po kolei karty i układaj fragmenty historii z elementami na obrazku. Możesz układać historię wspólnie z kolegami z klasy. Pamiętaj, by historia była cie-

kawa i dynamiczna. Wykorzystaj epitety (określenia rzeczowników, np. „przestraszony smok”) oraz wyrazy, które pozwalają zachować porządek i dramaturgię wydarzeń („najpierw”, „potem”, „nagle”). Zadbaj nie tylko o opis wydarzeń i postaci, ale również ich emocji i wrażeń. Możesz wprowadzić dialogi, przywołać wypowiedzi bohaterów. Możesz wprowadzić nowych bohaterów.

Klucz do zadania: W wypowiedzi należy wykorzystać słowa: gród, zamek, komnata/jadalnia, chata, las, król, książę, księżniczka, smok, krasnoludek, skarb, fujarka, czarodziej, lis.

Link do zadania: <https://wordwall.net/pl/resource/66949581>

Fot. Karta ćwiczenia. Aplikacja: Wordwall, autor: Samanta Busiło (sbusilo). Źródła grafik: photogenica.pl

Ilustracje

Sebastian Münster (ze zbiorów Polona Digital Library al ID <https://polona.pl/item/cosmographiae-universalis-lib-vi-in-quis-iuxta-certioris-fidei-scriptorum,NjxNDQ3NDY/1032/>)

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:SmokWawelski-Rzeźba-POL_Kraków.jpg

photogenica.pl

Załącznik 1 (do zadania 3). Legendy Krakowskie – *Smok wawelski*

Dawno, dawno temu, za czasów Księcia Kraka – legendarnego założyciela miasta Krakowa – nieustannie znikwały młode dziewczyny, a nikt z krakowian nie wiedział, co się z nimi działo. Aż pewnego razu okazało się, że u stóp Wawelskiego Wzgórza w ogromnej pieczarze żył straszliwy smok. Porywał on bydło, trzodę chlewną i wszelaką zwierzynę, ale jego przysmakiem były młode dziewczyny. Książę Krak zatem ogłosił: „Kto zabije smoka, dostanie pół królestwa i moją córkę za żonę”. Wielu dzielnych rycerzy stawalo do walki ze smokiem. Żadnemu jednak nie udało się go pokonać. W końcu młody szewczyk wpadł na wspianiały pomysł. Wypchał skórę owcy siarką i podrzucił pod pieczarę! Głodny potwór, zobaczywszy smakowitą przekąskę, nie zastanawiał się długo i pożarł ją zachłannie.

Zaraz potem poczuł pieczenie w brzuchu. Z każdą chwilą dokuczało mu ono coraz bardziej. Spragniony pobiegł na brzeg Wisły i począł łapczywie pić wodę. Wypił jeden łyk, drugi, trzeci, ale ciągle nie mógł ugasić pragnienia. Pił więc dalej, pił i pił, aż pękł! Miasto zostało uwolnione od straszliwego smoka, a szewczyk otrzymał od króla obiecaną nagrodę i poślubił jego córkę.

Jaskinia, którą według legendy zamieszkiwał smok, udostępniona jest do zwiedzania. Ciąg pieczar liczy 81 metrów długości. Można je zobaczyć o każdej porze roku z wyjątkiem zimy. Do jaskini można się dostać, schodząc kręconymi schodami wprost ze szczytu Wzgórza Wawelskiego. Przy wyjściu z pieczary znajduje się rzeźba smoka, który zionie prawdziwym ogniem.

Źródło: <http://www.zwiedzanie-krakow.com>

Legenda

wersja oryginalna

księżniczka

bohaterowie

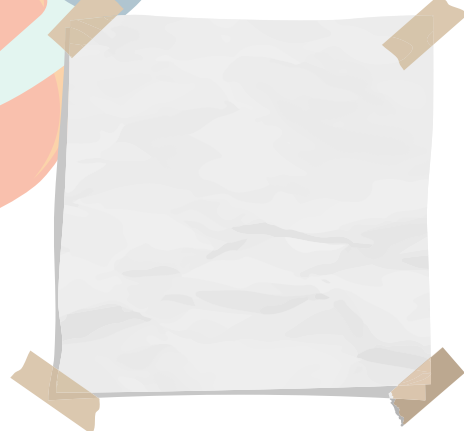
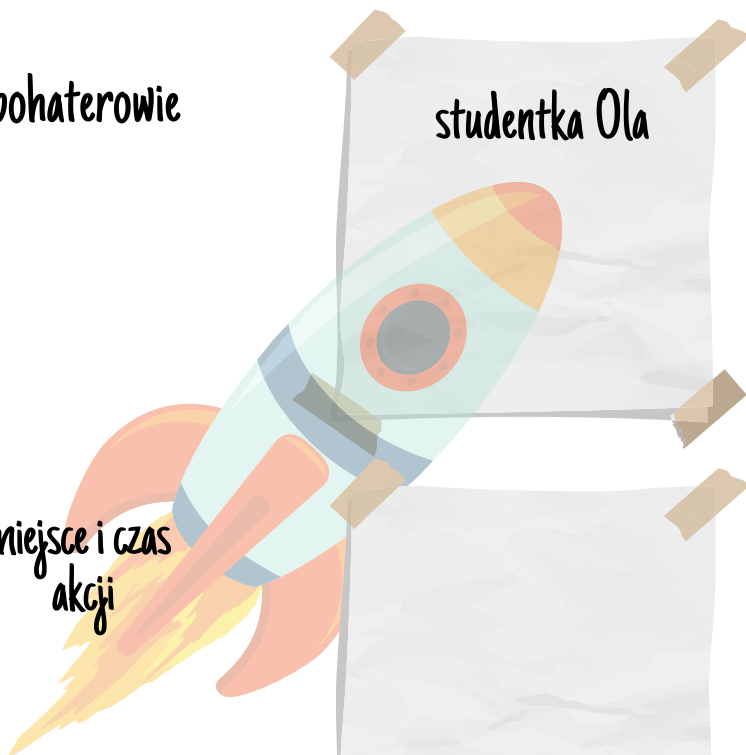
studentka Ola

miejsce i czas
akcji

wątki

Smok

film w reż. T. Bagińskiego

Załącznik 4
(do zadania 5)

Liczba pojedyncza

Mianownik	książę	księżyc	ksiądz
Dopełniacz	księcia	księżycyca	księdza
Celownik	księciu	księżycu	księdzu
Biernik	księcia	księżyc	księdza
Narzędnik	księciem	księżycem	księdzem
Miejscownik	księciu	księżycu	księdzu
Wołacz	książę	księżycu	księżę

Liczba mnoga

Mianownik	książęta	księżyce	księża
Dopełniacz	książąt	księżyców	księży
Celownik	książętom	księżycom	księżom
Biernik	książąt	księżyce	księży
Narzędnik	książętami	księżycami	księżmi
Miejscownik	książętach	księżycach	księżach
Wołacz	książęta	księżyce	księża

Pojmać smoka

Data:

Nazwa:

wilgotna

na pomysł

wpaść

pieczara

wypchać

nagroda

pić

smoka

pojmać

łapczywie

obiecana

pragnienie

ugasić

skórę

Księżę na księżycu

Data: _____

Nazwa: _____

1.

księżycu księciu księdza książąt księżmi księciem księżyc

Przykład: Na wspólne kolędowanie zaprosiliśmy (ksiądz) księdza Karola.

b) Najnowszy film pt. „Johnny” opowiada wzruszającą historię (ksiądz)

_____ Jana Kaczkowskiego, założyciela znanego hospicjum. c) W

sobotę z inicjatywy ONZ odbyło się spotkanie z (księża) _____

misjonarzami. d) Staliśmy tak nieruchomo w świetle (księżyc) _____

zasłuchani w szum fal. e) Odkąd noga człowieka stanęła na (księżyc)

_____, kosmos stał się domeną politycznej rywalizacji. f) Chcąc

sprawić przyjemność (księżę) _____, król cygański nauczył

niedźwiedzie chodzić w zaprzęgu. g) Przyznała, że czasy (księżęta)

_____ i gentlemanów minęły bezpowrotnie. h) Podobno porzuciła

swoje plany i szansę na lepszą edukację w Edynburgu, by podążyć za (księżę)

_____.

■ Samanta Busiło

Twarz warszawskiej Syrenki

Ryc. K. Krahelska (1914-1944), poetka polska, żołnierz AK

Scenariusz zajęć z języka polskiego jako drugiego/odziedziczonego

I. Poziom: B2

II. Etap edukacji: III, studenci

III. Forma: zajęcia zdalne (w czasie rzeczywistym albo asynchroniczne)

IV. Cele dydaktyczne:

Uczeń

- poznaje symbole Warszawy oraz biografię i twórczość Krystyny Krahelskiej,
- rozumie biografię uczestników powstania warszawskiego, nazywa etapy życia,
- operuje datami,
- zna kontekst historyczny Powstania Warszawskiego oraz Polski Walczącej,
- zna wybrane polskie skrótowce, rozróżnia skrótory od skrótowców,
- zna zasady interpunkcji dotyczące skrótów i skrótowców,
- wypowiada się na temat sposobów realizowania ideałów przez młodych ludzi w dzisiejszych czasach,
- rozwija kompetencje społeczne i obywatelskie.

V. Materiały autentyczne, teksty źródłowe, teksty kultury:

- Krystyna Krahelska, *Hej, chłopcy, bagnet na broń!* (piosenka w wykonaniu chóru warszawiaków, źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=q-kps12aux0>);
- piosenka pt. *Jedna chwila* (Kasia Malejonek, słowa Michał Konarski, muzyka Darek Malejonek i Maleo Reggae Rockers; <https://www.youtube.com/watch?v=QvqLy88OPJ4&t=98s>)
- Tekst pt. *Twarz Syrenki*, materiały autorskie

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Projekt „Szkoła dobrej jakości”
realizowany przez
Fundację Wolność i Demokracja

VI. Strategie dydaktyczne:

- burza mózgów, dyskusja, ćwiczenia rozwijające sprawność rozumienia tekstów (wybór leksykalny, dobór informacji, luki wyrazowe), ćwiczenia leksykalne (rozsypanka literowa, dopasowywanie, porządkowanie), ćwiczenia ortograficzne
- praca indywidualna, praca w grupach, praca w zespole klasowym

VII. Wykorzystane aplikacje: Learning Apps, Wordwall

VIII. Materiały dodatkowe:

- Katarzyna Adamczak, Krystyna Kraheńska, *Zna ją każdy Polak, choć nie każdy o tym wie* (https://www.styl.pl/herstorie/news-krystyna-kraheńska-zna-ja-kazdy-polak-choc-nie-kazdy-o-tym-w-nld,6189440#utm_source=paste&utm_medium=paste&utm_campaign=safari)

VIII. Źródło grafik: https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Krystyna_Kraheńska#/media/File:Kraheńska1.jpg; https://pl.wikipedia.org/wiki/Warszawska_Syrenka#/media/Plik:Syrenka_warszawska0205.jpg (Fot. 1); https://pl.wikipedia.org/wiki/Pomnik_Studenta_w_Warszawie#/media/Plik:Pomnik_Studenta_w_Warszawie_2019.jpg; pixabay.com (Fot. 2)

1. Wprowadzenie do tematu *Czy znasz te pomniki?*

Typ zadania: burza mózgów, pytania otwarte

Forma: wypowiedź ustna (zajęcia w czasie rzeczywistym); wypowiedź pisemna (aktywność na platformie e-learningowej); aktywność na platformie Moodle: strona internetowa/dyskusja

Wprowadzenie: *Czy znasz pomniki przedstawione na zdjęciu? Wiesz, że do obu pomników pozwolili studenci? Jak myślisz, kim byli? Co studiowali? Kiedy żyli?* (Fot. Załącznik 1).

Informacja zwrotna: *Brawo! Pierwszy z nich to warszawska Syrenka, symbol stolicy. Okazały pomnik można dziś oglądać na Powiślu, nad Wisłą tuż przy Moście Świętokrzyskim oraz Centrum Nauki Kopernik w Warszawie. Legendarna postać w lewym ręku trzyma tarczę, w prawym – miecz. Czuwa nad bezpieczeństwem miasta... Po prawej stronie to pomnik studenta, który znajdziesz w kampusie Uniwersytetu Warszawskiego na Krakowskim Przedmieściu, przed biblioteką. Modelem do tego pomnika stał się student IV roku międzywydziałowych studiów matematyczno-przyrodniczych, Maciej Robak. Wygrał plebiscyt w Gazecie Wyborczej w 2001 roku. Dziewczyna, która oddała swoją twarz Syrence to Krystyna Kraheńska. Do pozowania namówiła ją jej ciocia, rzeźbiarka Ludwika Nitschowa w 1936 roku. Krystyna studiowała w tym czasie etnografię na UW. Jak myślisz, jak potoczyły się losy Krystyny i Maćka? Zwróć uwagę na kontekst historyczny. W tej lekcji będziesz mógł bliżej poznać postać Krystyny Kraheńskiej...*

Fot. 1. Warszawska Syrenka

Fot. 2. Pomnik studenta

2. Rozumienie tekstu *Twarz syrenki*

Typ zadania: wybór leksykalny z ramki

Forma: Aplikacja Learning Apps/Wordwall; aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Wprowadzenie: *Przeczytaj tekst o Krysi Kraheleskiej i uzupełnij luki. Czy wiesz, dlaczego mówi się o niej „twarz syrenki”?*

Tekst źródłowy:

Jej twarz zna każdy warszawiak, chociaż nie zawsze jest tego świadomy. Rzeźbiarka warszawskiej Syrenki dopiero po wojnie zdradziła, że w swojej pracy wykorzystwała oblicze swojej bratanicy, Krysi. Krystyna Kraheleska (1914–1944) to niezwykła **postać** – poetka, harcerka, sanitariuszka, łączniczka i kurierka ZWZ i AK. Ukochała rodzinne strony, wieś, pejzaż i folklor Polesia, ale stała się **twarzą** warszawskiej Syrenki i z tym miastem dziś jest kojarzona. Gdy przyjęła zaproszenie Ludwiki Nitschowej i podołała do pomnika Syrenki, była studentką etnografii UW. Wybuch II wojny światowej, **wyniesione** z domu inteligenckiego oraz harcerstwa ideały sprawiły, że szybko znalazła się w **szeregach** konspiracji. Przewoziła broń, pracowała jako pielęgniarka w szpitalu powiatowym we Włodawie. Jako sanitariuszka jeździła do oddziałów partyzanckich i prowadziła szkolenia **medyczne**. Poległa w pierwszych dniach powstania warszawskiego i stała się symbolem odwagi i **poświęcenia**. Jej twórczość artystyczna, zaangażowanie społeczne i **bohaterska** postawa sprawiły, że jest dziś nie tylko symbolem walki, hartu ducha, lecz także **świadectwem** wrażliwości. Jeden z jej wierszy *Hej, chłopcy, bagnet na broń!* napisany dla pułku *Baszta* został jedną z najbardziej popularnych pieśni Polski Walczącej i powstania warszawskiego. Dzięki swojej **determinacji**, odwadze i niezłomnej postawie stała się **inspiracją** dla kolejnych pokoleń do walki o wartości, którymi się kierowała. (autorstwo własne)

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33321488> lub <https://wordwall.net/pl/resource/66029493>

The screenshot shows a digital learning activity. At the top, there is a photograph of the Syrenka monument in Warsaw. Below it, a text passage about Krystyna Kraheleska is displayed with several words missing, indicated by blank boxes. A word bank is provided below the text, containing various adjectives and nouns. The background of the app interface is a cityscape with modern buildings.

Krystyna Kraheleska (1914–1944) to niezwykła , poetka, harcerka, sanitariuszka, łączniczka i kurierka ZWZ i AK. Ukochała rodzinne strony, wieś, i folklor Polesia, ale stała się warszawskiej Syrenki i z tym miastem dziś jest kojarzona. Gdy przyjęła zaproszenie Ludwiki Nitschowej i podołała do pomnika Syrenki, była studentką etnografii UW. Wybuch II wojny światowej, z domu inteligenckiego oraz harcerstwa ideały sprawiły, że szybko znalazła się w konspiracji. Przewoziła broń, pracowała jako pielęgniarka w szpitalu powiatowym we Włodawie. Jako sanitariuszka jeździła do oddziałów partyzanckich i prowadziła szkolenia . Poległa w pierwszych dniach powstania warszawskiego i stała się symbolem odwagi i . Jej twórczość artystyczna, zaangażowanie społeczne i postawa sprawiły, że jest dziś nie tylko symbolem walki, hartu ducha, lecz także wrażliwości. Jeden z jej wierszy *Hej, chłopcy, bagnet na broń!* napisany dla pułku *Baszta* został jedną z najbardziej popularnych pieśni Polski Walczącej i powstania warszawskiego. Dzięki swojej , odwadze i niezłomnej postawie stała się dla kolejnych pokoleń do walki o wartości, którymi się kierowała.

autor: Samanta Busiło

Fot. Karta ćwiczenia. Aplikacja: Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusiło)

Fot. Karta ćwiczenia. Aplikacja: Wordwall, autor: Samanta Busiło (sbusiło)

3. Słownictwo

Czy znasz te słowa? Konspiracja...

Typ zadania: rozsypanka literowa

Forma: Aplikacja Wordwall; aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: społeczeństwo, wojna, powstanie, walka zbrojna

Klucz do zadania: konspiracja, powstanie, łączniczka, kurier, harcerka, harcerz, kurier, oddział, pułk, partyzantka

Link do zadania: <https://wordwall.net/pl/resource/66029729>

Fot. Karty ćwiczenia. Aplikacja: Wordwall, autor: Samanta Busiło (sbusiło)

4. Rozumienie tekstu

Biografia poetki, harcerki, żołnierki

Typ zadania: dobór informacyjny, dopasowywanie elementów

Forma: Aplikacja Wordwall; aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: biografia, wojna, powstanie, walka zbrojna

Wprowadzenie: *Czy chcesz dowiedzieć się czegoś więcej o biografii Krystyny Krahełskiej? Gdzie i kiedy się urodziła? Kiedy zdała maturę i dostała się na studia? Co studiowała? W jakich latach była zaangażowana w harcerstwo? Co robiła w czasie wojny? Poszukaj tych informacji. Skorzystaj z Wikipedii i innych źródeł. Następnie wykonaj ćwiczenie.*

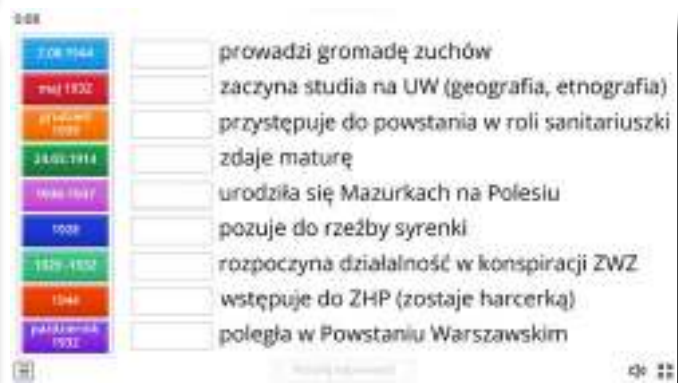
Informacja zwrotna: *Brawo! Czy wiesz, jak czytać poprawnie daty? Postaraj się wrócić do ćwiczenia i przeczytać je poprawnie. Pamiętaj, że po wyrażeniu „w latach” używamy liczebników głównych (np. „w latach tysiąc dziewięćset trzydzieści sześć – tysiąc dziewięćset trzydzieści siedem”).*

Gdy podajemy miesiąc, używamy liczebnika w formie dopełniacza (np. „w grudniu tysiąc dziewięćset trzydziestego dziewiątego roku”).

Gdy podajemy dzień i miesiąc również używamy dopełniacza, zarówno wobec miesięcy, jak i lat (np. „drugiego sierpnia tysiąc dziewięćset czterdziestego czwartego roku”).

Uwaga! *„W 2000 r.” czytamy poprawnie: „w dwutysięcznym roku”, natomiast „w 2024 r.” roku czytamy: „w dwa tysiące dwudziestym czwartym roku”. Zapamiętaj. Tylko pełny tysiąc ma inną formę.*

Link do zadania: <https://wordwall.net/pl/resource/66028513>

Fot. Karta ćwiczenia. Aplikacja: Wordwall, autor: Samanta Busiło (sbusiło)

5. Kompetencja gramatyczna Skrótownice

Typ zadania: dobór, dopasowywanie elementów

Forma: Aplikacja Wordwall; aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat gramatyczny: skrótownice

Wprowadzenie: Czy znasz te skrótownice? Skrótownicę to słowo, które powstało od skrócenia wyrażenia składającego się z dwóch lub więcej słów, np. PAN - Polska Akademia Nauk, GUS - Główny Urząd Statystyczny.

Jeśli składają się z pierwszych liter skracanych wyrazów, a każda z tych liter wymawiana jest osobno, np. AK (czyt. „aka” z akcentem na ostatnie „a”), PZU (czyt. „pezetu”) to są to literowce. Literowców nie odmieniamy, np. „wstąpiła do AK” (czyt. „do aka”), „studiowała na UW” (czyt. „na „uwu”).

Jeśli składają się z pierwszych liter skracanych wyrazów (podobnie jak literowce), ale wymawiamy je jak sumę głosek (np. GUS, ZUS, PAN), to są to głoskowce. Głoskowce są odmieniane (np. „dane pochodzą z GUS-u”, „pracuje w PAN-ie”).

Trzecia grupa skrótownic to skrótownice grupowe, które najczęściej składają się pierwszych sylab, np. Cepelia, Pafawag. Zdarzają się również skrótownice mieszane, np. CBOS (czyt. „cebos”).

Ważnym elementem znajomości języka jest umiejętność rozpoznania najczęściej używanych skrótownic, nazw istotnych instytucji publicznych, naukowych, itp. Sprawdź swoją wiedzę i wykonaj zadanie!

Informacja zwrotna: Gratulacje! Znasz już kilka ważnych skrótownic. Czy wiesz, jaka jest różnica między skrótownicami i skrótami? W następnym ćwiczeniu znajdziesz na ten temat informację.

Link do zadania: <https://wordwall.net/pl/resource/66035334>

Fot. Karta ćwiczenia. Aplikacja: Wordwall, autor: Samanta Busiło (sbusiło)

6. Kompetencja gramatyczna Skróty i skrótownice

Typ zadania: grupowanie elementów, kategoryzacja

Forma: Aplikacja Learning Apps; aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: biografia, wojna, powstanie, walka zbrojna

Wprowadzenie: W poprzednim zadaniu była mowa o skrótownicach. Czy wiesz, co to są skróty? Korzystasz z nich na co dzień, gdy używasz miar wagi, długości, czasu, jednostek monet. Również, gdy skracasz wyraz lub połączenie słowne, by oszczędzić czas i energię na komunikację pisemną, będą to takie konstrukcje jak:

- np. (na przykład), m.in. (między innymi), itd. (i tak dalej), b.r. (bieżącego roku), p.n.e. (przed naszą erą), n.p.m. (nad poziomem morza),
- ul. (ulica), tel. (telefon), os. (osiedle), pl. (plac),
- mgr (magister), dr (doktor), prof. (profesor), płk (pułkownik).

Pamiętając o definicji skrótów i skrótownic, wykonaj zadanie.

Informacja zwrotna: Brawo! Zwróć uwagę na pisownię tych wyrazów. Literowce i głoskowce (skrótownice) piszemy dużymi literami, skróty – małymi. W skrótach stawiamy kropkę poza kilkoma wyjątkami. Gdy ostatnia litera, jest ostatnią literą skrótu (np. mgr = magister). Uwaga na przypadki zależne! (dopuszczalne są zapisy: z mgr. = z magistrzem, z mgrem). Gdy mamy do czynienia z jednostkami miary (używanymi w fizyce), poza godzinami, również nie stawiamy kropek. Poszukaj szczegółowych zasad w internecie i zrób notatkę.

Klucz do zadania: Skrótownice: UW, UJ, USA, PAN, ZUS, NIP, NBP, AK; Skróty: np., b.r, godz., itp., km, zł, dr

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33321741>

Fot. Karta ćwiczenia. Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusiło)

7. Rozumienie tekstu

Hej, chłopcy, bagnet na broń

Typ zadania: Rozumienie tekstu, uzupełnianie luk

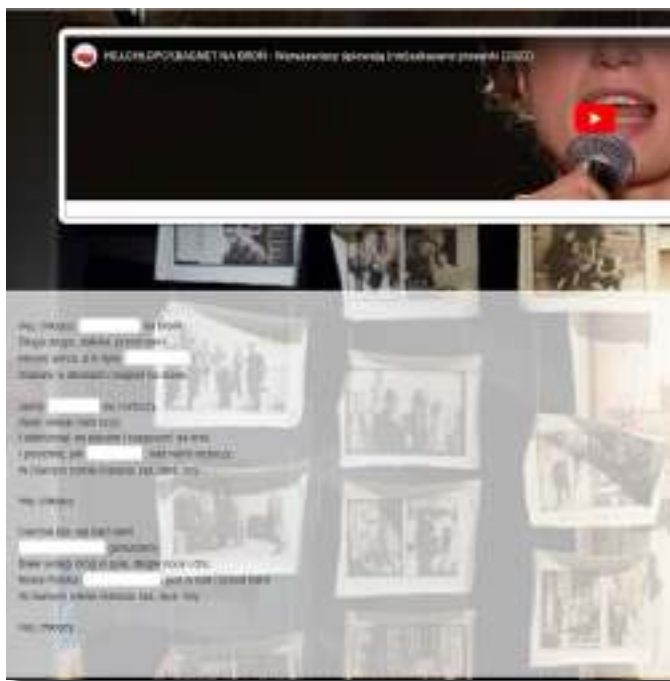
Forma: Aplikacja Learning Apps; aktywność na platformie Moodle: dyskusja

Temat leksykalny: społeczeństwo, wydarzenia historyczne, wojna, powstanie

Wprowadzenie: Ten tekst napisała Krystyna Kraheńska dla pułku „Baszta” w 1943 roku. Utwór został zaprezentowany na specjalnym koncercie piosenek dla harcerzy przy ul. Czarnieckiego na Żoliborzu. Zdobył niezwykłą popularność, szczególnie wśród członków „Szarych Szeregów” i w Grupach Szturmowych batalionu „Zośka”. Do dziś jest śpiewany przez mieszkańców stolicy w rocznicę wybuchu powstania warszawskiego na placu Piłsudskiego na koncercie pt. „Warszawiacy śpiewają zakazane piosenki”. Posłuchaj tekstu i uzupełnij luki.

Informacja zwrotna: Czy poznajesz formę tego utworu? Co przypomina Ci rytm wiersza? Wiesz, jak się nazywa forma muzyczna, która przypomina rytmem ruch wojska na drogach? Tak, to jest marsz. Brawo!

Link do zadania: <https://learningapps.org/watch?v=p4aeak6r323>

Fot. Karta ćwiczenia. Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusilo)

Hej, chłopcy, bagnet na broń!

Hej, chłopcy, bagnet na broń!
Długa droga, daleka, przed nami,
Mocne serca, a w ręku karabin,
Granaty w dłoniach i bagnet na broni.

Jasny świt się roztoczy,
Wiatrowieje nam oczy
I odetchnąć da płucom i rozgorzeć da krwi,
I piosenkę, jak tęczę, nad nami roztoczy
W równym rytmie marsza: raz, dwa, trzy...

Hej, chłopcy, bagnet na broń!
Długa droga, daleka, przed nami trud i znój,
Po zwycięstwo my, młodzi, idziemy na bój,
Granaty w dłoniach i bagnet na broni.

Ciemna noc się nad nami
Roziskrzyła gwiazdami,
Białe wstęgi dróg w pyłe, długie noce i dni,
Nowa Polska, Zwycięska, jest w nas i przed nami
W równym rytmie marsza: raz, dwa, trzy...

Hej, chłopcy, bagnet na broń!
Bo kto wie, czy to jutro, pojutrze, czy dziś
Przyjdzie rozkaz, że już, że już trzeba nam iść...
Granaty w dłoniach i bagnet na broni!

Materiały autentyczne: *Hej, chłopcy, bagnet na broń*, tekst i muzyka: Krystyna Kraheńska (<https://www.youtube.com/watch?v=q-kps12aux0>)

8. Wypowiedź ustna albo pisemna *Czy znasz te słowa? Powstanie...*

Typ zadania: Wypowiedź ustna albo pisemna, dyskusja, opinia

Forma: wypowiedź ustna (zajęcia w czasie rzeczywistym); wypowiedź pisemna (aktywność na platformie e-learningowej); aktywność na platformie Moodle: dyskusja

Temat leksykalny: społeczeństwo, postawa obywatelska

Wprowadzenie: *Wysłuchaj piosenki pt. „Jedna chwila”, która opowiada historię Inki, sanitariuszki AK. Jak myślisz, w jaki sposób można zrozumieć przesłanie tej piosenki? Jak dziś młodzi ludzie mogą realizować swoje ideały? W jaki sposób mogą służyć społeczeństwu? Weź udział w dyskusji. Przedstaw swoją opinię.*

Link do zadania:

<https://www.youtube.com/watch?v=QvqLy88OPJ4&t=98s>

Materiały autentyczne: Piosenka pt. *Jedna chwila*, słowa Michał Konarski, muzyka Darek Malejonek i Maleo Reggae Rockers

9. Zadanie projektowe *Słownik tematyczny*

Typ zadania: definiowanie słów, tworzenie słownika

Forma: praca grupowa, aktywność na platformie Moodle: słownik WIKI

Temat leksykalny: społeczeństwo, postawa obywatelska, wojna, powstanie

Wprowadzenie: *Które słowa w tej lekcji były dla Ciebie nowe? Które pozwalają na swobodną wypowiedź na temat wydarzeń historycznych pierwszej połowy XX wieku? Które uznajesz za ważne i chciałbyś zapamiętać? Wybierz trzy z nich i dodaj do słownika, stwórz hasło i definicję. Podaj przykłady użycia. Nie powtarzaj haseł, które proponowali Twoi koledzy z grupy.*

Załącznik 1

Fot. 1.

Fot. 2.

Twarz syrenki

Data: _____

Nazwa: _____

1.

szeregach kojarzona postać pejzaż determinacji świadectwem
bohaterska wyniesione pułku inspiracją twarzą medyczne poświęcenia

Jej twarz zna każdy warszawiak, chociaż nie zawsze jest tego świadomy. Rzeźbiarka warszawskiej Syrenki dopiero po wojnie zdradziła, że w swojej pracy wykorzystwała oblicze swojej bratanicy, Krysi. Krystyna Kraheńska (1914–1944) to niezwykła _____ - poetka, harcerka, sanitariuszka, łączniczka i kurierka ZWZ i AK. Ukochała rodzinne strony, wieś, _____ i folklor Polesia, ale stała się _____ warszawskiej Syrenki i z tym miastem dziś jest _____. Gdy przyjęła zaproszenie Ludwiki Nitschowej i pozowała do pomnika Syrenki, była studentką etnografii UW. Wybuch II wojny światowej, _____ z domu inteligenckiego oraz harcerstwa ideały sprawiły, że szybko znalazła się w _____ konspiracji. Przewoziła broń, pracowała jako pielęgniarka w szpitalu powiatowym we Włodawie. Jako sanitariuszka jeździła do oddziałów partyzanckich i prowadziła szkolenia _____. Poległa w pierwszych dniach powstania warszawskiego i stała się symbolem odwagi i _____. Jej twórczość artystyczna, zaangażowanie społeczne i _____ postawa sprawiły, że jest nie tylko symbolem walki, hartu ducha, ale także _____ wrażliwości. Jeden z jej wierszy "Hej, chłopcy, bagnet na broń!" napisany dla _____ "Basztą" został jedną z najbardziej popularnych pieśni Polski Walczącej i powstania warszawskiego. Dzięki swojej _____, odwadze i niezłomnej postawie stała się _____ dla kolejnych pokoleń do walki o wartości, którymi się kierowała.

Suplement do zadania 4.

Biografia Krystyny Kraheleskiej w datach

Data:

Nazwa:

1928	rozpoczyna działalność w konspiracji ZWZ
1944	urodziła się Mazurkach na Polesiu
maj 1932	prowadzi gromadę zuchów
2.08.1944	przystępuje do powstania w roli sanitariuszki
grudzień 1939	pozuje do rzeźby syrenki
24.03.1914	wstępuje do ZHP (zostaje harcerką)
1929 -1932	zdaje maturę
październik 1932	poległa w Powstaniu Warszawskim
1936-1937	zaczyna studia na UW (geografia, etnografia)

Czy znasz te skrótownice?

Data: _____

Miejsce: _____

NIP	Uniwersytet Jagielloński
UW	Związek Walki Zbrojnej
UJ	numer identyfikacji podatkowej
NBP	Narodowy Bank Polski
ZWZ	Armia Krajowa
AK	Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ZUS	Uniwersytet Warszawski

List do ludożerców

Obraz Jill Wellington z Pixabay

Scenariusz zajęć z języka polskiego jako drugiego/odziedziczonego

- I. Poziom: B1/B2
- II. Etap edukacji: II, III
- III. Forma: zajęcia zdalne (w czasie rzeczywistym albo asynchroniczne)
- IV. Cele dydaktyczne:
 - Uczeń
 - poznaje twórczość Tadeusza Różewicza
 - poznaje kontekst historyczny PRL-u oraz „Solidarności”
 - rozumie wybrane frazeologizmy wyrażające postawy egoistyczne i altruistyczne
 - nazywa i wyraża emocje
 - używa form trybu rozkazującego
 - pisze list
 - rozwija kompetencje społeczne, obywatelskie
- V. Materiały autentyczne, teksty źródłowe, teksty kultury:
 - wiersz pt. *List do ludożerców* Tadeusza Różewicza (<https://www.youtube.com/watch?v=IlkBmXAWoNo>)
 - piosenka Jacka Kaczmarskiego pt. *Mury* (<https://www.youtube.com/watch?v=m5-8NNLipgM>)
- VI. Strategie dydaktyczne:
 - dyskusja, ćwiczenia rozwijające sprawność rozumienia tekstów, ćwiczenia leksykalne (dopasowywanie, tworzenie synonimów i antonimów), ćwiczenia gramatyczne (transformacje gramatyczne); ćwiczenia w mówieniu (dyskusja), ćwiczenia w pisaniu (list)
 - praca indywidualna, praca w zespole klasowym
- VII. Wykorzystane aplikacje: Learning Apps, Wordwall
- VIII. Źródło grafik: photogenica.pl, <https://pixabay.com/pl/photos/narcyz-wiosna-kwiaty-%C5%BC%C3%B3%C5%82te-kwiaty-1358942/>

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Projekt „Szkoła dobrej jakości”
realizowany przez
Fundację Wolność i Demokracja

1. Wprowadzenie do tematu *Czy jesteś ludożercą?*

Typ zadania: burza mózgów, pytania otwarte

Forma: wypowiedź ustna (zajęcia w czasie rzeczywistym); wypowiedź pisemna (aktywność na platformie e-learningowej); aktywność na platformie Moodle: strona internetowa/dyskusja

Wprowadzenie: *Jakie jest dosłowne znaczenie tego słowa a jakie przenośne, metaforyczne? Czy wiesz, co to jest metafora? Jakie znasz przykłady metafor?*

2. Rozumienie tekstu *Kochani ludożercy*

Typ zadania: analiza tekstu

Forma: Aplikacja Wordwall; aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: społeczeństwo

Wprowadzenie: *Przeczytaj wiersz Tadeusza Różewicza i spróbuj odpowiedzieć na pytania:*

- *Do kogo zwraca się podmiot liryczny słowami „Kochani ludożercy”?*
- *O co prosi „ludożerców”?*
- *Jaki ma do nich stosunek?*

Klucz do zadania: Podmiot liryczny zwraca się do osób, które zachowują się egoistycznie, myślą tylko o swoich potrzebach i są niewrażliwe na potrzeby innych. „Ludożercy” wykupują towary w sklepach, nie zostawiając nic dla innych, nie ustępują miejsca, depczą słabszych, „zgrzytają zębami”, wrogo odnoszą się do innych.

Autor listu traktuje ich z pewną czułością, wydają się być mu bliscy. Może zdaje sobie sprawę, że sam czasem bywa ludożercą albo z łatwością mógłby nim zostać. Na pewno stara się ich przekonać do zmiany zachowania, do wrażliwości, solidarności i dobroci.

Tadeusz Różewicz (*Formy*, 1958)

List do ludożerców

Kochani ludożercy
nie patrzcie wilkiem
na człowieka
który pyta o wolne miejsce
w przedziale kolejowym

zrozumcie
inni ludzie też mają
dwie nogi i siedzenie

kochani ludożercy
poczekajcie chwilę
nie depczcie słabszych
nie zgrzytajcie zębami
zrozumcie
ludzi jest dużo będzie jeszcze
więcej więc posuńcie się trochę
ustąpcie
kochani ludożercy
nie wykupujcie wszystkich
świec sznurowadeł i makaronu
nie mówcie odwróceniu tyłem:
ja mnie mój moje
mój żołądek mój włos
mój odcisk moje spodnie
moja żona moje dzieci
moje zdanie

Kochani ludożercy
Nie zjadajmy się Dobrze
bo nie zmartwychwstaniemy
Naprawdę

1921

1958

2014

Tadeusz Różewicz żył w latach 1921-2014. Wiersz został opublikowany w zbiorze *Formy* w 1958 r.

<https://polska-poezja.pl/lista-wierszy/312-tadeusz-rozewicz-list-do-ludozercow>

3. Rozumienie tekstu *Zakupy w PRL-u*

Typ zadania: wybór leksykalny z ramki

Forma: Aplikacje Learning Apps i Wordwall; aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: zakupy, PRL

Wprowadzenie: *Wiersz Tadeusza Różewicza „List do ludożerców” został wydany w tomiku poezji „Formy” w 1958 roku. W tym czasie w Polsce panował komunizm, ceny towarów były regulowane przez państwo, a w sklepach brakowało wielu produktów. Przeczytaj tekst na temat życia codziennego w PRL-u i uzupełnij luki słowami związanymi z handlem. Jak myślisz, w jaki sposób rzeczywistość mogła wpływać na zachowanie ludzi? Które fragmenty wiersza mogą odnosić się do problemów z zaopatrzeniem?*

Klucz do zadania: eksportowana, produktów, dostępność, artykuły, dostawy, gospodarstwa, bony, otrzymanie, limity, kartki

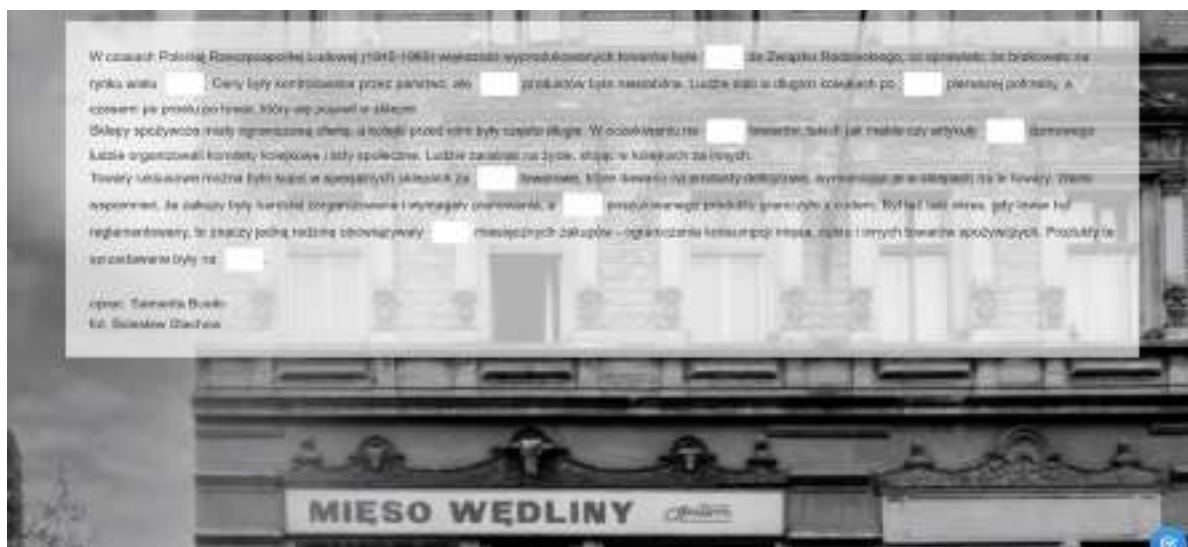
Tekst źródłowy:

W czasach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (1945-1989) większość wyprodukowanych towarów była **eksportowana** do Związku Radzieckiego, co sprawiało, że brakowało na rynku wielu **produktów**. Ceny były kontrolowane przez państwo, ale dostępność produktów była niestabilna. Ludzie stali w długich kolejkach po **artykuły** pierwszej potrzeby, a czasami po prostu po towar, który się pojawił w sklepie.

Sklepy spożywcze miały ograniczoną ofertę, a kolejki przed nimi były często długie. W oczekiwaniu na **dostawy** towarów, takich jak meble czy artykuły **gospodarstwa** domowego ludzie organizowali komitety kolejkowe i listy społeczne. Ludzie zarabiali na życie, stojąc w kolejkach za innymi.

Towary luksusowe można było kupić w specjalnych sklepach za **bony** towarowe, które dawano na produkty deficytowe, wymieniając je w sklepach na te towary. Warto wspomnieć, że zakupy były bardziej zorganizowane i wymagały planowania, a **otrzymanie** poszukiwanego produktu graniczyło z cudem. Był też taki okres, gdy towar był reglamentowany, to znaczy jedną rodzinę obowiązywały **limity** miesięcznych zakupów – ograniczenia konsumpcji mięsa, cukru i innych towarów spożywczych. Produkty te sprzedawane były na **kartki**. (tekst autorski)

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33339942> lub <https://wordwall.net/pl/resource/66917984>

Fot. Karta ćwiczenia. Aplikacja: Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusiło).

4. Słownictwo Zgrzytać zębami...

Typ zadania: dopasowywanie elementów

Forma: Aplikacje Learning Apps/Wordwall; aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: frazeologizmy

Wprowadzenie: *Ludożercy* w wierszu Tadeusza Różewicza „zgrzytają zębami” i „patrzą wilkiem”. Jak rozumiesz te wyrażenia? Jak myślisz, dlaczego poeta ich użył? Czy znasz inne frazeologizmy? Spróbuj połączyć frazeologizmy i wyjaśnij ich znaczenie. Podaj przykłady użycia.

Klucz do zadania: a) patrzeć wilkiem – patrzeć wrogo, nieufnie; b) zgrzytać zębami – denerwować się, złościć, odczuwać gniew, irytację; c) być głodnym jak wilk – być bardzo głodnym; d) strach ma wielkie oczy – pod wpływem strachu ludzie wyolbrzymiają niebezpieczeństwo; e) mieć muchy w nosie – grymasić, kapryścić, złościć się bez powodu; f) wdeptać kogoś w ziemię – sprawić, że ktoś czuje się poniżony, upokorzony; g) pies ogrodnika – osoba, która nie pozwala komuś innemu skorzystać z czegoś, mimo że sama z tego nie korzysta i nie ma najmniejszego zamiaru tego robić; h) do rany przyłóż – wyjątkowo łagodny i zgodny, przyjacielski, życzliwy; i) (mieć) gołębie serce – dobre, życzliwe i serdeczne usposobienie; j) (mieć) serce na dłoni – życzliwość, serdeczność i uczynność.

Źródło: wsjp.pl, Słownik frazeologiczny PWN

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33339976> lub <https://wordwall.net/pl/resource/66957776>

Fot. Karta ćwiczenia. Aplikacja: Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusilo)

5. Kompetencja gramatyczna *Poradnik życia*

Typ zadania: tworzenie form trybu rozkazującego, transformacje gramatyczne

Forma: Aplikacja Learning Apps, aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat gramatyczny: tryb rozkazujący

Wprowadzenie: *Jak zachowują się „ludozercy” w XXI wieku? O co Twoim zdaniem poprosiłby ich poeta, gdyby dziś żył? Poniżej znajdziesz kilka próśb do współczesnych ludozerców. Wstaw czasowniki w formie trybu rozkazującego. Czy wiesz, jak się tworzy te formy gramatyczne? (W załączniku znajdziesz tabelę gramatyczną).*

Klucz do zadania: a) rozmawiajcie; b) parkujcie; c) siadajcie; d) publikujcie; e) mówcie; f) podkreślajcie; g) zakładajcie; h) sprzątajcie; i) uśmiechajcie (się)

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33339994> lub <https://wordwall.net/pl/resource/66958237>

Treść ćwiczenia

- Nie (rozmawiać) głośno w tramwaju przez telefon!
- Nie (parkować) na przejściu dla pieszych!
- Nie (siadać) w metrze na dwóch miejscach!
- Nie (publikować) kompromitujących zdjęć znajomych!
- Nie (mówić) dzieciom prawdy o świętym Mikołaju!
- Nie (podkreślać) tekstu w pożyczonych książkach długopisem!
- Nie (zakładać) dużych kapeluszy do kina, gdy siedzisz w pierwszym rzędzie!
- (sprzątać) po swoim psie!
- (uśmiechać) się częściej!

Fot. Karta ćwiczenia. Aplikacja: Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusiło)

6. Rozumienie tekstu *Mury*

Typ zadania: rozumienie tekstu, uzupełnianie luk

Forma: Aplikacja Learning Apps, aktywność na platformie Moodle: dyskusja

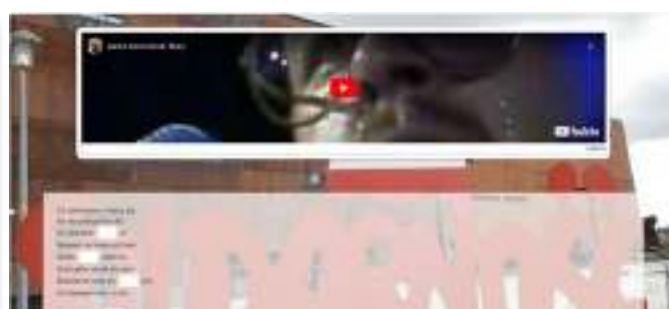
Temat leksykalny: społeczeństwo, wydarzenia historyczne, „Solidarność”

Wprowadzenie: *Upadek komunizmu w Polsce i zmiana rzeczywistości były możliwe dzięki ruchowi społecznemu „Solidarność”, ogólnopolskiemu związkowi zawodowemu, który powstał w 1980 roku, zgromadził wszystkie środowiska opozycji w Polsce i doprowadził do bezkrwawej rewolucji w 1989 roku. Symbolem walki z reżimem i hymnem „Solidarności” stała się pieśń barda Jacka Kaczmarskiego. Posłuchaj tekstu i uzupełnij luki w utworze. Co mówi ten utwór o czasach, w których powstał? Co czuje bard, o którym jest mowa w pieśni?*

Materiały źródłowe: piosenka Jacka Kaczmarskiego pt. *Mury* (<https://www.youtube.com/watch?v=m5-8NNLipgM>)

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33340006>

Fot. Karta ćwiczenia. Aplikacja: Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusiło)

7. Słownictwo Emocje

Typ zadania: kategoryzacja

Forma: Aplikacja Learning Apps, aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: emocje

Wprowadzenie: Czy wiesz, ile różnych emocji odczuwamy w ciągu życia? Psychologia wymienia nawet kilkadziesiąt różnych emocji. Możemy wyróżnić sześć podstawowych: radość i smutek, gniew i strach, wstęś i zaskoczenie. Postaraj się rozpoznać emocje i je pogrupować.

Informacja zwrotna: Brawo! Poprawnie rozpoznajesz uczucia. Wiesz, że w słowniku języka polskiego jest więcej negatywnych emocji niż pozytywnych? Więcej słów wartościujących negatywnie? Jak myślisz, dlaczego tak jest? Czy chętniej dzielisz się swoimi zmartwieniami czy radościami? Człowiek zdrowy, cieszy się ze swojego zdrowia. Ale najczęściej o nim zaczyna mówić, gdy zachoruje. Może to jest przyczyna. Jeśli chcesz nauczyć się, jak mówić o swoich emocjach, przejdź do następnego zadania.

Klucz:

- a) **Radość:** szczęście, akceptacja, zadowolenie
- b) **Smutek:** znudzenie, samotność, apatia
- c) **Gniew:** złość, wściekłość, frustracja, irytacja
- d) **Strach:** lęk, zmartwienie, niepokój

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33610222>

Fot. Karta ćwiczenia. Aplikacja: Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusilo)

8. Wypowiedź ustna Co za pech!

Typ zadania: wypowiedź ustna

Forma: Aplikacja Wordwall (losowe karty), aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: wyrażanie uczuć, emocji, zachowanie

Wprowadzenie: Czy rozumiemy, co czujemy i potrafimy o tym mówić? Świadomość własnych uczuć i ich wyrażania jest bardzo ważna. Pozwala nam dobrze czuć się z samym sobą, a także budować relacje z innymi. Wylosuj kartę. Co czujesz w tej sytuacji? Co powiesz? Jak wyrazisz swoje uczucia? Wykorzystaj słowa i wyrażenia:

- czuję się niezręcznie, niekomfortowo;
- jestem zły(a), smutny(a), wzruszony(a), zaskoczony(y), zdenerwowany(y), podirytowany(a) przestraszony(a), zdziwiony(a), zadowolony(a), znudzony(a), obojętny(a), wdzięczny(a), szczęśliwy(a), zachwycony(a), zirytowany(a), bezradny(a), załamany(a), rozczarowany(a), zazdrośny(a);
- czuję strach, radość, smutek, żal, wdzięczność, zazdrość, miłość, złość, nienawiść, sympatię, podziw, zachwyt;
- jest mi przykro, żal, miło;
- boję się, żałuję, cieszę się, podziwiam, nudzę się, irytuję się, zazdroścuję, współczuję;
- cieszy mnie, drażni mnie, nudzi mnie, irytuje mnie, bawi mnie;
- mam nadzieję, mam poczucie krzywdy, mam wyrzuty sumienia.

Treść zadania:

- Sytuacja 1. Ktoś głośno rozmawia w tramwaju na tematy bardzo osobiste.
- Sytuacja 2. Ktoś jedzie windą z dużym psem bez smyczy i kagańca.
- Sytuacja 3. Ktoś podarował Ci prezent bez okazji.
- Sytuacja 4. Po raz kolejny nie zdałeś(łaś) egzaminu na prawo jazdy.
- Sytuacja 5. Twoja dziewczyna/ twój chłopak zdał(a) egzamin na prawo jazdy.
- Sytuacja 6. Twój sąsiad wygrał wycieczkę dookoła świata.
- Sytuacja 7. Oglądasz nudny film.
- Sytuacja 8. Planujesz wycieczkę w góry. Pada deszcz.
- Sytuacja 9. Ktoś próbuje stanąć przed tobą w kolejce do kasy w sklepie.
- Sytuacja 10. Twój kolega nie może pojechać na wycieczkę, bo jest chory.

Załącznik 1

		koniugacja			
alternacje	-ę, -esz	on pisz-e	pisz!	piszmy!	piszcie!
	-ę, -isz/-ysz	on mów-i	mów!	mówmy!	mówcie
		on robi	rób! o:ó	róbmy!	róbcie
		on płaci	płać! ci:ć	płaćmy!	płaćcie!
dwie spółgłoski		on chodzi	chodź dzi:dź	chodźmy!	chodźcie!
	-mn-	on zamkni-e	zamknij!	zamknijmy!	zamknijcie!
	-czn-	on zaczn-e	zaczynj!
	-jm-	on zajm-e	zajmij!
	-tn-	on zatn-e	zatnij!
	-dn-	on wpadn-e	wpadnij!
	-am, -asz/-em, -esz	oni czytaj-ą	czytaj!	czytajmy!	czytajcie!
		oni jedz-ą	jedź!	jedźmy!	jedźcie!
	być	bądź!	bądźmy!	bądźcie!	

Zakupy w PRL-u

Data: _____

Nazwa: _____

1.

artykuły gospodarstwa dostawy produktów otrzymanie eksportowana
dostępność bony kartki limity

W czasach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (1945-1989) większość wyprodukowanych towarów była _____ do Związku Radzieckiego, co sprawiało, że brakowało na rynku wielu _____. Ceny były kontrolowane przez państwo, ale _____ produktów była niestabilna. Ludzie stali w długich kolejkach po _____ pierwszej potrzeby, a czasami po prostu po towar, który się pojawił w sklepie. Sklepy spożywcze miały ograniczoną ofertę, a kolejki przed nimi były często długie. W oczekiwaniu na _____ towarów, takich jak meble czy artykuły _____ domowego ludzie organizowali komitety kolejkowe i listy społeczne. Ludzie zarabiali na życie, stojąc w kolejkach za innymi. Towary luksusowe można było kupić w specjalnych sklepach za _____ towarowe, które dawano na produkty deficytowe, wymieniając je w sklepach na te towary. Warto wspomnieć, że zakupy były bardziej zorganizowane i wymagały planowania, a _____ poszukiwanego produktu było często okazją do radości i zadowolenia. Był też taki okres, gdy towar był reglamentowany, to znaczy jedną rodzinę obowiązywały _____ miesięcznych zakupów - ograniczenia konsumpcji mięsa, cukru i innych towarów spożywczych. Produkty te sprzedawane były na _____. (tekst autorski) oprac. Samanta Busiło

Gołębie serce

Data: _____

Nazwa: _____

do rany

w nosie

(mieć) serce

serce

patrzeć

na dłoni

(mieć) muchy

ogrodnika

zgrzytać

zębami

gołębie

wilkiem

pies

przyłóż

Poradnik życia

Data: _____

Nazwa: _____

1.

publikujcie Uśmiechajcie mówcie rozmawiajcie Sprzątajcie zakładajcie
parkujcie siadajcie podkreślajcie

- a)Nie _____ głośno w tramwaju przez telefon! b)Nie
_____ na przejściu dla pieszych! c)Nie
_____ w metrze na dwóch miejscach! d)Nie
_____ kompromitujących zdjęć znajomych! e)Nie
_____ dzieciom prawdy o świętym Mikołaju! f)Nie
_____ tekstu w pożyczonych książkach długopisem! g)Nie
_____ dużych kapeluszy do kina, gdy siedzisz w pierwszym
rzędzie! h) _____ po swoim psie! i) _____
się częściej!

Co za pech!

Data:

Nazwa:

<p>Ktoś głośno rozmawia w tramwaju na tematy bardzo osobiste.</p>	<p>Ktoś jedzie windą z dużym psem bez smyczy i kagańca.</p>
<p>Ktoś podarował Ci prezent bez okazji.</p>	<p>Po raz kolejny nie zdałeś(łaś) egzaminu na prawo jazdy.</p>
<p>Twoja koleżanka zdała egzamin na prawo jazdy.</p>	<p>Wygrałeś(łaś) wycieczkę dookoła świata.</p>
<p>Oglądasz nudny film.</p>	<p>Planujesz wycieczkę w góry. Pada deszcz.</p>
<p>Ktoś próbuje stanąć przed tobą w kolejce do kasy w sklepie.</p>	<p>Twój kolega nie może pojechać na wycieczkę, bo jest chory.</p>

■ Samanta Busiło

Szkoła latania

Obraz Jill Wellington z Pixabay

Scenariusz zajęć z języka polskiego jako drugiego/odziedziczonego

- I. Poziom: B1/B2
- II. Etap edukacji: II
- III. Forma: zajęcia zdalne (w czasie rzeczywistym albo asynchroniczne)
- IV. Cele dydaktyczne:
Uczeń
 - poznaje historię polskiego komiksu,
 - rozumie komiks pt. *Kajko i Kokosz. Szkoła latania*, potrafi przedstawić elementy świata przedstawionego, uporządkować chronologicznie wydarzenia,
 - tworzy własny komiks,
 - rozwija kompetencję leksykalną na poziomie B1/B2 w zakresie historii polskiego komiksu,
 - rozwija słownictwo pozwalające opisywać realia życia w średniowiecznej osadzie,
 - rozpoznaje synonimy i antonimy, potrafi podać przykłady,
 - tworzy definicje słów,
 - wypowiada się na temat swoich ulubionych komiksów, książek.
- V. Materiały autentyczne, teksty źródłowe, teksty kultury:
 - komiks Janusza Christy *Kajko i Kokosz. Szkoła latania*.
- VI. Strategie dydaktyczne:
 - dyskusja, ćwiczenia rozwijające sprawność rozumienia tekstów oraz sprawność mediacji (streszczenie), ćwiczenia leksykalne (dopasowywanie, definiowanie), ćwiczenia gramatyczne (kategoryzacja); ćwiczenia w mówieniu (dialog, definiowanie), ćwiczenia w pisaniu (streszczenie)
 - praca indywidualna, praca w grupach, praca w zespole klasowym
- VII. Wykorzystane aplikacje: Learning Apps, Wordwall
- VIII. Źródło grafik: [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/), pixabay.com, photogenica.pl; Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania*, Egmont.pl, Klub Świata Komiksu

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Projekt „Szkoła dobrej jakości”
realizowany przez
Fundację Wolność i Demokracja

1. Wprowadzenie do tematu *Czy lubisz czytać komiksy?*

Typ zadania: burza mózgów, pytania otwarte

Forma: wypowiedź ustna (zajęcia w czasie rzeczywistym); wypowiedź pisemna (aktywność na platformie e-learningowej); aktywność na platformie Moodle: strona internetowa/dyskusja

Wprowadzenie: *Czy lubisz czytać komiksy? Jakie? Dlaczego? Czy znasz polskie komiksy? Jakie? Jakie książki lubisz czytać?*

2. Słownictwo *Życie w średniowiecznym grodzie*

Typ zadania: dopasowywanie

Forma: Learning Apps, aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: średniowiecze, życie codzienne

Wprowadzenie: *Jak wyglądało życie Słowian w średniowieczu? Gdzie mieszkali? Co robili? Kim byli? Czy znasz słowa, którymi opisujemy życie w średniowieczu? Znajdź definicje.*

Klucz do zadania: gród/w średniowieczu osada obronna, osada/miejscowość mniejsza od miasta, średniowiecze/epoka w historii Europy (V-XV w.), kasztelan/urzędnik w średniowieczu, karczma/w średniowieczu budynek, którym sprzedawano posiłki, wódz/przywódca armii albo plemienia, wój/wojownik, żołnierz, zbój/rozbójnik (człowiek napadający na innych).

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33437724>

Fot. Karta ćwiczenia. Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusiło).

3. Słownictwo *Szkoła latania*

Typ zadania: dopasowywanie

Forma: Learning Apps, aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: średniowiecze, życie codzienne

Wprowadzenie: *Czy znasz te miejsca i przedmioty? Połącz słowa z ilustracjami i powiedz, z jakimi wydarzeniami i bohaterami opisanymi w komiksie są związani?*

Klucz do zadania: kufer, miotła, maść, most zwodzony, latający dywan, fujarka, maczuga, gród, kruk.

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33439050>

Fot. Karta ćwiczenia. Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusiło).

4. Rozumienie tekstu *Zwycięstwo w Mirmiłowie*

Typ zadania: porządkowanie fragmentów tekstu

Forma: Aplikacja Learning Apps, aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: baśnie, legendy, historie średniowiecznego grodu

Wprowadzenie: *Czy znasz już historię grodu Kasztelana Mirmiła? Pamiętasz wydarzenia opisane w komiksie pt. „Kajko i kokosz. Szkoła latania”? Uporządkuj wydarzenia chronologicznie. Możesz korzystać z tekstu. A następnie przygotuj z kolegami w grupie krótką wypowiedź na temat komiksu (załącznik 1):*

a) Przedstaw bohaterów komiksu (Kajko i Kokosz, Jagna i Łamignat, Mirmił, mieszkańcy grodu, Hegemon i Zbójcerze).

b) Opisz miejsce i czas akcji (gród Mirmiłowo, Łysa Góra, las, kuźnia kowala, średniowiecze, okolice Łysej Góry).

c) Przedstaw wątek główny i wątki poboczne.

Klucz do zadania:

1. Wiosną zbój Łamignat otrzymuje od czarownicy Jagi czarodziejską fujarkę. Ma on nadludzką siłę.
2. Kasztelan Mirmił, Kajko i Kokosz nie mogą się dostać w nocy do Mirmiłowa. Kasztelan wydaje rozkaz, by bramy grodu były w nocy otwarte.
3. Hegemon, przywódca Zbójcerzy, planuje atak na Mirmiłowo i wydaje rozkazy swoim oddziałom.
4. Kajko i Kokosz bronią dzielnie grodu przed napastnikami. Próba zdobycia grodu się nie udaje.
5. Hegemon próbuje pozbyć się Kasztelana z grodu, dlatego namawia go na naukę latania. Mirmił wyrusza z Kajkiem i Kokoszem w podróż na Łysą Górę.
6. Podczas wyprawy Mirmiła na Łysą Górę zaczyna go boleć ząb, co prowadzi do nieporozumień u kowala. Razem z Kajkiem i Kasztelanem docierają do szkoły latania, gdzie Mirmił kończy kurs latania.
7. Hegemon podstępem zabiera Łamignatowi czarodziejską fujarkę. Próbuje wykorzystać jej moc dla siebie. Łamignat uwalnia się z więzów.
8. Jaga i Łamignat dowiadują się o planach kolejnego ataku na Mirmiłowo i decydują się pomóc mieszkańcom grodu.
9. Kajko, Kokosz i Mirmił wykorzystują maść do latania, wracają do Mirmiłowa, pomagają w odparciu ataku Zbójcerzy, dzięki czemu gród zwycięża po raz kolejny.

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33437165>

Fot. Karta ćwiczenia. Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusilo).

5. Rozumienie tekstu *Historia komiksu*

Typ zadania: wybór leksykalny, pytania otwarte

Forma: Aplikacja Learning Apps, Wordwall, aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: teksty kultury, literatura, komiks

Wprowadzenie: *Czy wiesz, że ojczyzną komiksów są Stany Zjednoczone? Pierwsze komiksy były drukowane w gazetach w formie długich wąskich pasków, rysunków umieszczonych w linii, stąd nazwa ang. „comic strip”, skrót ang. „comics” oraz pol. „komiks”. Te obrazkowe historyjki zyskały popularność na początku XX wieku. Przeczytaj tekst o historii polskiego komiksu i uzupełnij luki (załącznik 2). Następnie odpowiedz na pytania:*

- Kiedy powstały pierwsze komiksy w Polsce?
- Kto jest autorem przygód Koziołka Matołka?
- Jakie kultowe serie powstały w latach 60?
- W jakich czasopismach były publikowane serie „Kajko i Kokosz” oraz „Tytus, Romek i A'Tomek”?
- O czym opowiadały najpopularniejsze w latach 60. serie?
- Co można powiedzieć o współczesnym komiksie?

Uwaga! Jak wytłumaczysz znaczenie wyrażeń: „złoty wiek”, „przeżywa renesans”?

Klucz do zadania:

1. cieszy się, 2. sięga, 3. twórców, 4. nastął, 5. kultowe,
6. stworzone, 7. publikowane, 8. uważana, 9. zaliczona,
10. przedstawia, 11. opowiada, 12. zdobywają.

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33449205> lub <https://wordwall.net/pl/resource/66918199>

Fot. Karta ćwiczenia. Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusilo).

6. Kompetencja gramatyczna

Synonimy, antonimy

Typ zadania: kategoryzacja

Forma: Aplikacja Learning Apps, aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat gramatyczny: synonimy, antonimy

Wprowadzenie: Czy wiesz, jak nazywają się wyrazy o podobnym znaczeniu? To są synonimy, np. śmieszny – dowcipny. Możemy mówić o synonimach całkowitych, gdy oznaczają dokładnie to samo, gdy ich znaczenia się zupełnie pokrywają, np. samochód – auto. Są też wyrazy bliskoznaczne, synonimy częściowe. Ich znaczenia nieco się różnią, np. wycieczka i podróż, samochód i limuzyna. Nie każdy samochód to limuzyna. To są synonimy semantyczne, różnią się nieznacznie definicją. Gdy dwa wyrazy bliskoznaczne różnią się od siebie odcieniem stylistycznym, np. nacechowaniem emocjonalnym (pies – psisko), terytorialnym (krakowskie „borówki” – warszawskie „jagody”) albo chronologią (współczesne „kobieta” – dawne „białogłowa”) możemy mówić o synonimach stylistycznych.

Wyrazy o przeciwnym znaczeniu (zdrowy – chory, duży – mały) to antonimy. Antonimy właściwe można stopniować (duży/większy – mały/mniejszy). Konwersje to pary wyrazowe (noc – dzień), natomiast antonimy komplementarne to pary wyrażen, w których zaprzeczenie jednego powoduje potwierdzenie drugiego (Marek jest kawalerem. – Marek nie jest żonaty.)

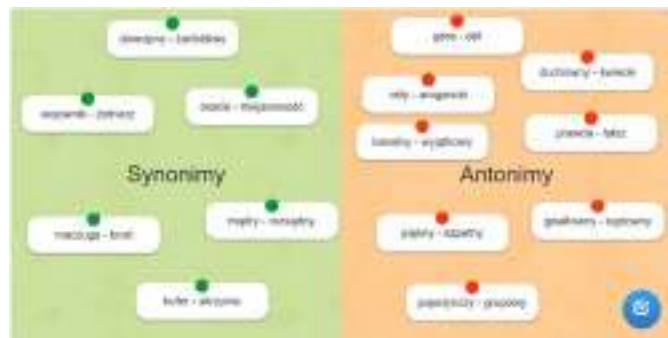
Czy potrafisz rozpoznać synonimy i antonimy? Podziel je na grupy. Następnie zaproponuj inne przykłady do par synonimów.

Klucz do zadania:

Synonimy: dowcipny – żartobliwy, osada – miejscowość, maczuga – broń, kufer – skrzynia, wojownik – żołnierz, mądry – rozsądny, gwałtowny – raptowny;

Antonimy: piękny – szpetny, banalny – wyjątkowy, miły – arogancki, góra – dół, prawda – fałsz, pojedynczy – grupy

Link do zadania: <https://learningapps.org/view33451916>

Fot. Karta ćwiczenia. Learning Apps, autor: Samanta Busiło (sbusiło).

7. Mówienie Kalambury

Typ zadania: gra dydaktyczna, definiowanie/fiszki

Forma: Wordwall, aktywność na platformie Moodle: strona internetowa

Temat leksykalny: średniowiecze, życie codzienne

Wprowadzenie: Czy wiesz, jak wyjaśnić znaczenie słowa? Możesz podać definicję, wykorzystując znaczenie ogólne (hiperonim to słowo o szerszym znaczeniu) i podać cechy specyficzne, np. funkcje przedmiotu. Miotła to narzędzie, które służy do sprzątnia kurzu na podłodze, do zamiatania. Maczuga to średniowieczna broń. Możesz też podać synonimy danego słowa, np. gród, to średniowieczne miasto, osada obronna. Osada to średniowieczna miejscowość niedużych rozmiarów. Wypróbuj tych metod podczas gry w kalambury.

Klucz do zadania: kufer, miotła, maść, most zwodzony, latający dywan, fujarka, maczuga, gród, kruk.

Przykładowe definicje:

Most zwodzony: most ruchomy, w którym przynajmniej jedno przęsło daje się podnieść, aby możliwa była pod nim żegluga statków i większych łodzi;

Maść: lekarstwo, preparat leczniczy w postaci miękkiej masy, którą smaruje się skórę;

Kufer: inaczej skrzynia, ozdobny, niski mebel, mający formę pojemnika z płaską lub wypukłą pokrywą, używany do przechowywania czegoś;

Miotła: narzędzie do zamiatania, sprzątnia kurzu z podłogi;

Latający dywan: dywan, który lata;

Fujarka: prosty, niewielki, ludowy instrument muzyczny w postaci cienkiej, wydrążonej, drewnianej rurki z bocznymi otworami lub bez nich, na którym gra się, wdmuchując powietrze w jeden z końców;

Maczuga: dawna broń w postaci dużego kawałka drewna lub skały z jednym końcem cienkim, a drugim grubym i nabijanym ostrymi elementami kamiennymi bądź metalowymi;

Gród: dawna osada obronna położona w trudno dostępnym miejscu i chroniona wałami i fosą;

Kruk: duży wszystkożerny ptak o czarnym upierzeniu z połyskiem i czarnym, masywnym dziobie, żyjący na półkuli północnej;

Na podstawie: wsjp.pl

Link do zadania: <https://wordwall.net/pl/resource/66468276>

Fot. Karta ćwiczenia. Aplikacja Wordwall, autor: Samanta Busiło (sbusiło).

8. Wypowiedź pisemna *Komiks*

Typ zadania: wypowiedź pisemna, dialogi

Forma: wypowiedź pisemna, aktywność na platformie Moodle: zadanie

Temat leksykalny: baśnie, opowiadania

Wprowadzenie: *Czy chcesz zostać autorem komiksu? Spróbuj swoich sił. Wybierz jedno zadanie i wykonaj zgodnie z instrukcją:*

a) *Uzupełnij pola dialogów we fragmencie komiksu na temat pierwszych prób latania kasztelana Mirmiła (załącznik 3).*

b) *Opracuj własny komiks (strona A4, 7-10 rysunków z dialogami) przedstawiający historię z życia mieszkańców w słowiańskim grodzie.*

9. Wypowiedź pisemna *Streszczenie*

Typ zadania: wypowiedź pisemna, streszczenie

Forma: wypowiedź pisemna, aktywność na platformie Moodle: zadanie

Temat leksykalny: baśnie, opowiadania

Wprowadzenie: *Napisz streszczenie (ok. 200 słów) komiksu pt. „Kajko i Kokosz. Szkoła latania”. Wykorzystaj ważne wydarzenia przedstawione w zadaniu 4. Pamiętaj o chronologii wydarzeń.*

W Mirmitowie

 <p style="text-align: right; font-size: small;">for Kajko i Kokosz Szkoła latania</p>	<p>Kajko</p>	<p>Kokosz</p>	<p>BOHATEROWIE</p>
	<p>Mirmit</p>	<p>Hegemon</p>	
	<p>Jagna</p>	<p>Łamignat</p>	<p>CZAS I MIEJSCE</p>
	<p>Gród</p>	<p>Okolica</p>	
	<p>Życie codzienne</p>	<p>Czas</p>	
	<p>Wątek główny</p>	<p>Wątki poboczne</p>	<p>WYDARZENIA</p>

Tekst źródłowy:

Historia polskiego komiksu

Komiks to niezwykła forma sztuki i rozrywki, która od lat **cieszy się** ogromną popularnością w Polsce. Historia polskiego komiksu **sięga** lat 20. XX wieku, kiedy to powstały pierwsze prace takich **twórców** jak Adam Rusek, Ferdynand Wieczorek czy Tadeusz Baranowski. Pierwsze komiksy czytały także dzieci. Dla nich w latach 30 Kornel Makuszyński stworzył legendarną postać Koziołka Matołka i Małpki Fiki Miki. Te historyjki obrazkowe są czytane do dziś, a bohater **doczekał się** swojego pomnika w Pacanowie.

Jednak złoty wiek polskiego komiksu nastał w latach 60. i 70., kiedy to powstały **kultowe** serie, takie jak *Kapitan Żbik* autorstwa Władysława Krupki, *Kajko i Kokosz* **stworzone** przez Janusza Christę oraz *Tytus, Romek i A'Tomek* Jerzego Chmielewskiego (pseudonim: Papcio Chmiel). Pierwsze odcinki tych historii były **publikowane** w czasopismach, takich jak „Świat Młodych” czy „Wieczór Wybrzeża”. Seria *Tytus, Romek i A'Tomek* jest **uważana** za klasykę polskiego komiksu i najdłużej się ukazujący polski serial komiksowy. Już 1979 roku została **zaliczona** do najwybitniejszych osiągnięć polskiego komiksu. **Przedstawia** przygody dwóch harcerzy i szympansa znalezionego w rakiecie, w czasie których bohaterzy odkrywają prawa fizyki, ciekawostki z dziedziny geografii i innych nauk. Z kolei seria *Kajko i Kokosz* **opowiada** historię dwóch słowiańskich wojów, którzy pomagają w obronie grodu kasztelana Mirmiła.

Współczesny polski komiks reprezentują twórcy tacy jak Jakub Rebelka czy Maciej Świerkocki, którzy **zdobywają** uznanie zarówno w kraju, jak i za granicą. Warto wymienić również *Thorgala* autorstwa Grzegorza Rosińskiego i Jeana Van Hamme’a. Komiks dziś stał się również inspiracją dla twórców filmów, seriali czy gier wideo. Śmiało można powiedzieć, że po kryzysie lat 90. przeżywa dziś swój renesans.

(Materiał autorski)

Średniowieczny świat Słowian

Data:

Nazwa:

zbój	wojownik, żołnierz (dawne)
osada	miejsowość mniejsza od miasta
wódz	epoka w historii Europy (V-XV w.)w
wój	w średniowieczu osada obronna
karczma	rozbójnik, człowiek napadający na innych
kasztelan	budynek, w którym sprzedawano posiłki i urządzano zabawy
średniowiecze	urzędnik w średniowieczu
gród	przywódca armii albo plemienia

Historia Mirmiłowa

Data: _____

Nazwa: _____

Napisz liczbę obok każdego elementu, aby wyświetlić poprawną kolejność

A Hegemon próbuje pozbyć się Kasztelana z grodu, dlatego namawia go na naukę latania. Mirmił wyrusza z Kajkiem i Kokoszem w podróż na Łysą Górę.

B Jaga i Łamignat dowiadują się o kolejnym ataku Zbójcerzy. Planują pomoc.

C Wiosną zbój Łamignat otrzymuje od czarownicy Jagi czarodziejską fujarkę. Ma nadludzką siłę.

D Hegemon, przywódca Zbójcerzy, planuje atak na Mirmiłowo i wydaje rozkazy swoim oddziałom.

E Kajko, Kokosz i Mirmił dzięki maści do latania wracają do Mirmiłowa i pomagają w odparciu ataku Zbójcerzy. Gród zwycięża po raz kolejny.

F Kasztelan Mirmił, Kajko i Kokosz nie mogą się dostać w nocy do Mirmiłowa. Kasztelan wydaje rozkaz, by bramy grodu były w nocy otwarte.

G Kajko i Kokosz bronią dzielnie grodu przed napastnikami. Próba zdobycia grodu się nie udała.

H Podczas wyprawy Mirmiła na Łysą Górę zaczyna go boleć ząb, co prowadzi do nieporozumień u kowala. Docierają do szkoły, gdzie Mirmił kończy kurs latania.

I Hegemon podstępem zabiera Łamignatowi czarodziejską fujarkę. Próbuje wykorzystać jej moc dla siebie. Łamignat uwalnia się z więzów.

Historia polskiego komiksu

Data: _____

Nazwa: _____

1.

twórców uważana ciekawostki inspiracją cieszy się sięga opowiada
zaliczona zdobywa kultowe publikowane

Komiks to niezwykła forma sztuki i rozrywki, która od lat _____ ogromną popularnością w Polsce. Historia polskiego komiksu _____ lat 20. XX wieku, kiedy to powstały pierwsze prace takich _____ jak Ferdynand Wieczorek czy Tadeusz Baranowski. Pierwsze komiksy czytały także dzieci. Dla nich w latach 30 Kornel Mąkszyński stworzył legendarną postać Koziołka Matołka i Małpki Fiki Miki. Jednak złoty wiek polskiego komiksu nastąpił w latach 60. i 70., kiedy to powstały _____ serie, takie jak „Kapitan Żbik” autorstwa Władysława Krupki, „Kajko i Kokosz” stworzone przez Janusza Christę oraz „Tytus, Romek i Atomek” Jerzego Chmielewskiego (pseudonim: Papcio Chmiel). Pierwsze odcinki tych historii były _____ w czasopiśmie, takich jak „Świat Młodych” czy „Wieczór Wybrzeża”. Seria „Tytus, Romek i Atomek” jest _____ za klasykę polskiego komiksu i najdłużej się ukazujący polski serial komiksowy. Już 1979 roku została _____ do najwybitniejszych osiągnięć polskiego komiksu. Przedstawia przygody dwóch harcerzy i szympansa znalezionego w rakiecie, w czasie której bohaterzy odkrywają prawa fizyki, _____ z dziedziny geografii i innych nauk. Z kolei seria „Kajko i Kokosz” _____ historię dwóch słowiańskich wojów, którzy pomagają w obronie grodu kasztelana Mirmila. Współczesny polski komiks _____ uznanie zarówno w kraju, stał się również _____ dla twórców filmów, seriali czy gier wideo.

Nota o autorce

Samanta Busiło – polonistka i ukrainistka, lektorka, metodyk, wykładowca PNU (Ukraina), UW oraz PAN, nauczycielka jppo/drugiego/odziedziczonego w szkole, autorka wielu programów edukacyjnych dla imigrantów realizowanych w Fundacji Nauki Języków Obcych „Linguae Mundi” (nagrodzonych Europejskim Znakiem Jakości *European Language Label*), współautorka pomocy dydaktycznych do nauki języka polskiego jako obcego, m.in. *Moje dziecko w polskiej szkole*, *Ryby, żaby, raki czy Rupaki?*, członek zespołu ekspertów Państwowej Komisji ds. Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, ekspert Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA).

